

Randers

"Nordbyen læser"

Nordbyen Læser. Sådan hedder Danmark Læser-kampagnen i Randers. Bydelen Nordbyen er hjem for omkring 3.500 mennesker, og nogle af dem bor i bebyggelser, som er sat på Boligministeriets liste over særligt udsatte boligområder. Randers Bibliotek synes, at Nordbyen er et godt sted at møde den del af befolkningen, der aldrig eller næsten aldrig læser litteratur.

Læsning gør os bedre til at indgå i fællesskaber

Forskning viser, at jo mindre, man læser, jo tættere kommer man på at droppe læsningen helt. Der kan være meget forskellige grunde til, at 40 % af danskerne ikke læser. Nogle ville egentlig gerne læse mere, end de gør, men synes, de har for travlt med job, familie og fritid. Andre forbinder læsning med at gå i skole og læser ikke af lyst. Men det er vigtigt at læse. Bøger hjælper os med at søge efter mening – og når vi diskuterer meningen med andre, bliver vi bedre til at indgå i fællesskaber og deltage i samfundet. Det begynder med, at man læser for sin egen skyld. Derfor sætter vi gang i Nordbyen Læser.

Nørklegruppen arbejder med deres kreative projekter

Byttebørser og orienteringsløb

Nordbyen Læser kan kun blive en succes ved at inddrage borgerne selv så meget som muligt. Randers Bibliotek er gået sammen med en række foreninger, borgere og private initiativer om kampagnens indhold. En sportsklub hjælper f.eks. biblioteket med at kombinere litteratur og motion i et orienteringsløb på et gammelt skydeterræn med indlagte læse-poster.

Biblioteket opretter byttebørser rundt omkring i bydelen for at tilbyde læsestof i hverdagens små pauser. Vaskekælderens kan være et godt sted at læse, mens man alligevel venter på tørretumbleren. Når man bliver færdig med én bog, kan det være, den skal byttes til en ny på grillbaren eller et andet sted, hvor folk færdes. Et busstoppested er en fin platform for en QR-kode, og de nysgerrige har så en hel bustur til at læse den novelle, de får serveret på sms.

I Randers vil vi af med den afstand, der er mellem biblioteket i Midtbyen og borgerne i Nordbyen. Derfor krydrer vi bydelen med litteratur og prøver at åbne borgernes smagsløg for alle de oplevelser, der ligger i bøgernes verden.

Tovholder

Iben Christiane Bach
Formidlingskonsulent, Randers Bibliotek

Tlf.: 8710 6866
Mail: ib@randersbib.dk

Randers Bibliotek
Stemannsgade 2
8900 Randers C

Læs Randers' egevaluering af projektet herunder.

Slutevaluering på Nordbyen Læser

Marts 2015

Indhold

<i>Introduktion</i>	3
<i>Præsentation af projektet</i>	3
Formål.....	3
Organisation	3
Erfaringsopsamling	3
<i>Del 1: Aktører og aktiviteter i Nordbyen Læser</i>	4
Aktører – dem, der gjorde det muligt	4
Erfaringsopsamling	4
Aktiviteter – klassiske tilbud i nye rammer	4
Erfaringsopsamling	5
<i>Del 2: succeskriterier og effektmåling</i>	6
Succeskriterier for projektet.....	6
Effektmåling.....	8
Spørgeskemaer, logbøger og interviews	8
Konklusioner på effektmåling.....	8
Følgforskning	9
De gode historier	9
<i>Del 3: Modelkommune</i>	10
Modelprojekt – det andre kan bruge	10
<i>Konklusion: Tak for muligheden og det gode samarbejde</i>	11

Introduktion

Med afsæt i samarbejdsaftalen og vores succeskriterier sender vi hermed vores slutevaluering på projektet Nordbyen Læser. Evalueringen på de kommende sider består af tre overordnede dele. I evalueringens første del samler vi op på de erfaringer vi har gjort os i forhold til projektets aktiviteter og aktører. Dernæst evaluerer vi projektet i forhold til vores succeskriterier og de effektmålinger vi har foretaget. Endeligt vil vi i evalueringens sidste del kort redegøre for rollen som modelkommune. Vi håber at dette fokus på erfaringsopsamling og videndeling vil være nyttig på tværs af bibliotekslandskabet og i landets andre kommuner.

Præsentation af projektet

Nordbyen Læser er et læseprojekt, der bruger relationer og fællesskaber som motivation for at læse skønlitteratur. Projektet henvender sig til beboerne i Nordbyen, et socialt udsat område i Randers Nord. Projektets overordnede formål er at hjælpe borgerne til at få litteraturen tættere ind på livet og blive bedre læsere.

Projektejeren er Randers Kommune og Randers Bibliotek er projektleder. De to primære aktører er Randers Bibliotek, der varetager projektlederrollen og litteraturformidlingen samt Bysekretariatet, der er aktiv i projektudførelsen, og som kender områdets beboere og det boligsociale arbejde. Derudover har projektet haft en meget stor og varieret gruppe af samarbejdspartnere.

Formål

Projektets overordnede formål har altså været at få beboerne i Randers Nordby til at læse mere.

Nordbyen har i forvejen en bred vifte af sociale tilbud og mange tætte fællesskaber, men der er mentalt og fysisk langt til biblioteket.

Med projektet har vi ønsket at flytte klassiske bibliotekstilbud ud af biblioteket og op i Nordbyen. Tanken har været at Nordbyens beboere skulle støde på litteraturen på uventede steder i lokalmiljøet, og at de skulle møde fortællingen i de fællesskaber, de allerede indgår i. Projektets grundtanke har været, at relationer kan bruges til at motivere til læsning. Projektet har derfor benyttet eksisterende fællesskaber til at gøre litteraturen nærværende. Langt de fleste aktiviteter er blevet afholdt i Nordbyen, og har gjort brug af fysiske rammer, som beboerne føler sig trygge i. Beboerne har været på hjemmebane, mens Biblioteket og andre samarbejdspartnere har været gæster.

Organisation

Projektet har været organiseret i en styregruppe, der består af ledelsesrepræsentanter fra biblioteket og Bysekretariatet, samt den faglige projektleder.

Derudover har der været nedsat en lang række arbejdsgrupper, der hver især har været ansvarlige for at udføre projektets aktiviteter i samarbejde med de mange aktører.

Erfaringsopsamling

Både styregruppearbejdet og arbejdet med aktiviteterne har bragt de to primære samarbejdspartnere, Randers Bibliotek og Bysekretariatet, tættere på hinanden. Arbejdet har givet os gensidigt indblik i hinandens praksis. Det tætte og meget vellykkede samarbejde har været helt afgørende for projektets succes, og det har været til stor inspiration for fremtidige samarbejdsprojekter.

Det har fungeret godt med en lille styregruppe, der hurtigt kunne mødes, træffe beslutninger og lave projektjusteringer.

Det har også fungeret fint med arbejdsgrupperne, der har været ansvarlige for projektets aktiviteter, og som har arbejdet på tværs af mange forskellige samarbejdspartnere. Grundet de mange forskellige aktiviteter og arbejdsgrupper har der dog været en udfordring i at skabe klarhed over hvem, der er ansvarlige for hvilke opgaver.

I fremtiden vil vi overveje at lave specifikke samarbejdsaftaler til hver arbejdsgruppe. Således er alle klar over hvem, der har ansvar for hvad, og på den måde er det kun koordineringen, der ligger hos den faglige projektleder.

Del 1: Aktører og aktiviteter i Nordbyen Læser

Aktører – dem, der gjorde det muligt

Projektet har haft en lang række samarbejdspartnere, der er bredt repræsenteret på tværs af tilbud, institutioner og fællesskaber i Randers Kommune. Herunder findes en liste af de 16 aktører, der alle har bidraget til Nordbyen Læser.

- AOF og FOF Randers
- Bydelsmødrene i Randers
- Børn, Skole og Kultur, Randers Kommune, bidrager med økonomi og timer
- Flemming Kloster Poulsen, præst og fortæller
- Jenumparkens Fritidshjem, har sat bøger og læsning på dagsordenen
- Keld Sørensen, fortæller og repræsentant for Ordets Dag
- KFUM's børneinstitutioner
- Nordbyens Motion, motionsforening
- Nordre Fælleds Venner, forening der laver arrangementer i området
- Nørrevangsskolen, folkeskole
- Parkcafeen, områdets samlingssted
- Produktionsskolen
- Folkeuniversitetet i Randers har bidraget med kompetenceudvikling om litteratur og læsning.
- Randers Egnsteater, bidrager med skuespillere til oplæsning og fortælling
- RandersFortællerne, bidrager med aktiviteter med fortælling
- Sct. Andreas Kirke, den lokale kirke og præst, der afholder læseklubber

Erfaringsopsamling

De mange samarbejdspartnere har gjort projektet levende og inspirerende. De har været uundværlige for det projekt, vi har leveret. De har virkelig forløst projektets ide om at alle skal bidrage med det, de er bedst til.

Stort set alle aktører på listen har foruden idéudvikling også bidraget med aktiviteter og arrangementer. Bysekretariatet og Randers Bibliotek har sammen fungeret som koordinator for aktiviteter og aktører. Det har gjort det muligt at gennemføre projektet med så mange forskellige aktører, og det sikrer derudover at projekterfaringerne bliver i nærmiljøet.

Aktiviteter – klassiske tilbud i nye rammer

Projektet har været sammensat af aktiviteter, der har taget afsæt i samarbejdspartnernes styrker. Vi har i aktiviteterne givet klassiske bibliotekstilbud nye rammer, har koblet fortællinger med fællesskab og har afprøvet nye og skæve aktiviteter.

Herunder er et udpluk af de mange aktiviteter i Nordbyen Læser:

- **Mød litteraturen:**
Befolkningen i Nordbyen har mødt litteraturen i deres hverdag på nye, sjove og anderledes måder. Gratis bøger i vaskekælderen, ved bussen, på grillen og i de fuglehuse, der står rundt omkring i Nordbyen. Bøgerne har været kasserede bøger, samt donationer fra forlag og private.
Pop-op-biblioteket: en kæmpe stor bog på hjul, der har rullet rundt i Nordbyen
- **Litteratur i natur:**
Bålfortællinger; en genoplivning af klassikeren "ild og fortælling".
Et litteraturløb - orienteringsløb med fokus på litteratur og socialt samvær udendørs.
- **De cyklende bibliotekarer**
To ladcykler og ditto bibliotekarer cyklede af flere omgange rundt i Nordbyen, hvor de uddelte bøger, småkager og kaffe. De cyklende bibliotekarer var med til at styrke bibliotekets tilstedeværelse i området.
- **Så er der dessert**
Mundtlige fortællinger og dessert efter fællesspisning i bydelens fælleshus. Fokus på at opleve fortællingen i fællesskab med andre.
- **Bogcafe**
En biblioteksklassiker, der skal inspirere og vække nysgerrighed. Bogcafeerne blev afholdt i lokalområdet og ikke på biblioteket.
- **Læseklubber**
Endnu en biblioteksklassiker med fokus på venskaber, personlige relationer og hyggelige rammer.
- **Lytteklub**
Eleverne i en 10-klasse, der normalt ikke læser så meget, lyttede en lydbog. De blev også introduceret til e-Reolen, og arbejdede med bogen i undervisningen.
- **Mød forfatteren**
Også et klassisk bibliotekstilbud. Forfattermøderne blev holdt i Nordbyen så de lokale kunne møde en forfatter i deres eget miljø. Bibliotekets kernekunder blev i samme ombæring inviteret til Nordbyen.
- **Familielæsning**
Højtlesningsevent, hvor børnene læste højt for deres forældre. Fokus på at skabe positive familieoplevelser, der relaterer sig til læsning. For eleverne i en 5. klasse og deres familier.
Sms-læsning, hvor børn og forældre sammen læste en sms-novelle. For elever i en 8. klasse og deres forældre.

Erfaringsopsamling

Vi har generelt levet op til de konkrete og målbare succeskriterier for de enkelte aktiviteter (antal mm.), og har fået rigtig god feedback fra deltagerne.

Vi har undervejs justeret lidt på nogle af aktiviteterne. For eksempel har vi ændret samarbejdspartner og målgruppe for lytteklubben – fremfor at henvende sig til læsesvage på AOF og FOF, henvendte klubben sig til en 10. klasse på den lokale skole.

Vi har også afholdt et ekstra Mød forfatteren-arrangement, fordi interessen for de arrangementer har været så stor. Derudover har vi løbende lyttet til den feedback vi har fået, og har fortaget småjusteringer i overensstemmelse med disse.

Ingen afgørende afvigelser fra det vi havde forestillet os, men altså løbende småjusteringer.

Del 2: succeskriterier og effektmåling

Succeskriterier for projektet

I vores samarbejdsaftale står en række succeskriterier for det overordnede projekt. I det følgende vil vi gennemgå kriterierne og forholde os til, i hvilken grad vi har indfriet dem, og hvad den vigtigste læring har været:

Vi har fået viden om hvilke arrangementer og tiltag der virker i forhold til målgruppen

- Vi har erfaret, at det var lettest at trække folk til de aktiviteter, der foregik i tilknytning til noget de kendte (og deltog i) i forvejen. F. eks. har dessertfortællingerne været et stort hit.
- Vi har også haft held med de aktiviteter der bygger på fællesskaber. Læseklubben Kagelæsernes succes har i høj grad skyldtes det fællesskab, de har skabt i klubben. Hvert læsemøde er præget af fin borddækning, hjemmebagt kage og gode venskaber. Samtalerne om litteraturen trives i de hjemmelige, trygge og hyggelige omgivelser.
- Vi har eksperimenteret med klassiske bibliotekstilbud som Mød Forfatteren-arrangementer i Nordbyen. Her har vi haft fuldt hus alle tre gange. Publikum var en blanding af faste biblioteksbrugere, der havde bevæget sig op i Nordbyen, og Nordbyens beboere, der formentlig ikke ville være kommet til et arrangement på biblioteket. Det viser os at det kan betale sig at flytte tilbud ud af biblioteksrummet, hvis man vil nå denne målgruppe.
- Vi har også erfaret at det kan betale sig at lave en lytteklub i stedet for en læseklub, hvis målgruppen har læsevanskeligheder eller er uvante læsere. Lytteklubben blev arrangeret i samarbejde med en af Nørrevangskolens 10. klasser. Klassen har både læsesvage elever og normalt-læsende elever. Underviserne gennemgik bogen som en del af undervisningen og eleverne lyttede bogen i stedet for at læse den. Elevernes tilbagemeldinger var meget enslydende. De havde alle haft en god oplevelse med bogen *fordi* de lyttede til den i stedet for at læse. De oplevede historien som mere vedkommende og gennemførte alle lytningen, hvilket med deres egne ord ikke ville være sket, hvis de skulle have læst bogen.
- Vi har også lært at arrangementer, der tager udgangspunkt i hele familien fungerer godt for målgruppen. Til højt-læsningsarrangementet inviterede vi børnene i en 5.klasse og hele deres familie (både forældre, søskende og andre familiemedlemmer) til at komme ned på biblioteket. Arrangementet fungerede bl.a. godt, fordi det praktisk var indrettet til hele familien. Begge forældre kunne deltage fordi de mindre søskende også var inviteret med. Vi imødekom altså problemer med børnepasning mv.

Vi har fået viden om hvilke tiltag, der kan styrke en langsigtet læsestrategi for Randers Kommune

Med projektet har vi fået fornyet bibliotekets fokus på læsning. Det har været inspirerende at være en del af Danmark Læser Kampagnen. Vi har lært, at beboerne i Nordbyen rent faktisk har lyst til at læse, og at de gerne vil deltage i bibliotekets tilbud. Ved at rammesætte de klassiske bibliotekstilbud på nye måder kan vi skabe læseglæde og læselyst hos en målgruppe, der normalvis ikke læser så meget. Forankring og vedholdenheden kan altså ses som en del af en fremadrettet læsestrategi for Randers Kommune.

Med Nordbyen Læser har vi endvidere fået skærpet vores politikeres interesse for læseindsatser, og vi har fået en række erfaringer med både almindelige og skæve læseaktiviteter. Jorden er dermed gødet til en fremtidig læsestrategi i Randers Kommune.

Projektet har motiveret, inspireret og øget kendskabet til litteratur og bidraget til oplevelsen af et bedre liv

En del af projektideen var at Nordbyens beboere skulle støde på litteraturen på uventede steder – litteratur skulle være tilgængeligt og vække nysgerrigheden. Lige fra projektets start har vi oplevet bøgerne til udlevering, dem der hang i træerne, lå i vaskekældrene og fuglehusene, faktisk fik nye hjem i Nordbyen. I projektperioden har Nordbyboerne taget ca. 1000 udleverede bøger til sig. Vi finder nemlig ikke bøgerne smidt i skraldespande eller under bænke, og når talen falder på en vilkårlig bog, har vi oplevet folk sige, at de faktisk lige har taget den med hjem fra et af fuglehusene.

Det mest interessante er, hvordan projektet har påvirket Nordbyen; nu bliver der snakket om bøger, når beboerne mødes til spisning og snak. Det er svært med konkrete effektmål på den slags, men vi kan konstatere, at bøger nu ses som noget, der er værd at bruge tid på; at litteraturen og bøgerne nu supplerer områdets eksisterende fællesskaber og er blevet ok at tale om.

Projektet har inspireret til mere læsning

Projektet har uden tvivl inspireret til mere læsning.

Nordbyen er et område, hvor kulturen er præget af mundtlige fortællinger og af en række eksisterende fællesskaber med gode kvaliteter. Før projektstart var læsning ikke blandt de kvaliteter, der prægede områdets fællesskaber – men det er det nu.

Vi har endvidere skabt en forståelse for, at det der driver værket i litteraturen, er den gode fortælling. Vi har haft fokus på at opdyrke fortællingen i mange forskellige former, og fx giver de mundtlige dessertfortællinger lyst til at læse og lytte flere gode historier.

Med Nordbyen Læser er læsning blevet et supplement til de eksisterende fællesskaber. Beboerne har fået afdramatiseret bøgerne og biblioteket, og litteraturen er blevet mindre skræmmende.

At vi har lært hvordan vi arbejder videre med forankring, så der fortsat er læseaktiviteter i Nordbyen

Med projektet har biblioteket oplevet at have adgang til en målgruppe, vi mangler i biblioteksrummet. Vi har lært, at denne målgruppe er lettest at nå i kendte og trygge rammer der, hvor de bor. Det vil vi arbejde ind i vores fremtidige praksis.

Vi vil fortsætte læseklubberne i Nordbyen og vi vil afprøve andre biblioteksaktiviteter også. Vi har planer om at afprøve en nyhedslæseklub for kvinder og en lignende klub for mænd. Vi har også planer om et fortsat læsesamarbejde med det lokale fritidshjem, der har været meget aktive i projektperioden.

At aktørerne har lyst til at fortsætte samarbejdet

De to primære samarbejdspartnere har fået et grundigt kendskab til hinandens praksisser og har grundlæggende oplevet, at vi er svaret på hinandens spørgsmål; biblioteket har nogle tilbud som Nordbyens beboere har brug for og Bysekretariatet har et enestående samarbejde med områdets beboere. Sammen kan vi rumme målgruppen til glæde for både dem og for os.

Med projektet har vi fået god erfaring med det tværfaglige samarbejde og er alle klar til nye projekter.

Også vores andre aktører udtrykker stor lyst til at fortsætte samarbejdet. Vi har fået mange positive tilbagemeldinger blandt andet fra Nørrevangsskolen. Klasselæreren i den 5.klasse, der deltog i familielæsning, og klasselæreren fra 10.klassen, der var med i lytteklubben, fortæller begge at de meget gerne vil være med en anden gang. Samme feedback hører vi fra Randersfortællerne, der har fortalt historier til dessertfortællingerne, og fra Keld Sørensen, repræsentant for Ordets Dag.

At projektmedarbejdere og læseambassadører er blevet klædt på til at kunne fortsætte projektet

Projektets kompetenceafklaringselement har klædt læseambassadørerne på til opgaven. De var vigtige projektdeltagere – især i starten – fordi de var kulturbærere i Nordbyen. Læseambassadørerne var projektets første aktivitet. De blev rekrutteret fordi de var stærke læsere i forvejen. De blev introduceret til

biblioteket og til deres rolle i Nordbyen, og blev fejret med diplomer og stor presseomtale. Senere i projektet blev de lidt glemt. I den virkelige verden havde de svært ved at få en betydning som kulturbærere i området. Det var en god ide i teorien, men fungerede ikke rigtig i praksis, måske fordi læseambassadørerne ikke fik konkrete opgaver at arbejde videre med.

Det ændrer dog ikke ved at læseambassadørerne igennem hele projektet har været gode ambassadører for litteratur og læsning. De har gjort et vigtigt stykke arbejde – særligt i forbindelse med at tiltrække deltagere til vores aktiviteter. Læseambassadørerne har altså især udført et vigtigt stykke arbejde ”bag kulisserne”, men blev altså ikke så synlige kulturbærere, som det var tiltænkt.

Projektmedarbejderne blev klædt på til opgaven ved at deltage i en indlevende temadag og derudover ved at prøve de fagligt stærke ideer af i praksis.

Vi havde et indledende Kickoff-arrangement med masser af faglige inputs. Vores projektleder har været på et projektlederforløb og vi har samtidig fået uddannet en af vores bibliotekarer til at varetage guidet fælleslæsning. Vi er derfor på alle måder klædt på til at løfte opgaven med at fortsætte læseaktiviteter.

At bogbussen har været tilgængelig i Nordbyen

Bogbussen har været synlig og aktiv i Nordbyen i projektperioden.

Med bogbussens aktivitet i Nordbyen har vi gjort opmærksom på, at man i Nordbyen altid har mulighed for at få bogbussen på besøg. Blandt andet har Nordbyens bydelsmødre haft besøg af bogbussen.

Udover bogbus-biblioteket har vi eksperimenteret med et endnu mindre mobilt bibliotek: nemlig cykelbibliotekarerne. Cykelbiblioteket mødte Nordbyens beboere med ladcyklerne fyldte af bøger og frisk kaffe. Det har været et festligt og anderledes bibliotekstilbud.

Vi forventer, at institutioner, beboere og Bysekretariatet fortsat, og i højere grad, vil benytte sig af ”book en bogbus”-tilbuddet.

Effektmåling

Som en del af projektet har vi undersøgt deltagernes oplevelse ved hjælp af spørgeskemaer og interviews.

Spørgeskemaer, logbøger og interviews

Vi har som del af evalueringen benyttet spørgeskemaundersøgelser og fokusgruppeinterviews. Vi har uddelt spørgeskemaer ved tre bogcafeer og ved tre dessertfortællinger. Derudover har vi foretaget fokusgruppeinterviews i forbindelse med læseklubben Kagelæserne og læseambassadørerne.

Til de tre dessertfortællinger har vi i alt modtaget 73 besvarelser, og til de tre bogcafeer 18 besvarelser.

Det afspejler helt fint, at dessertfortællingerne har været langt mere populære end bogcafeerne.

Vi kan også se, at ca. 30 % af deltagerne til hver af de tre dessertfortællinger ikke har været til arrangementet før. Modsat ser vi, at bogcafeerne stort set består af den samme gruppe deltagere.

Der har altså været en stor, men skiftende deltagergruppe til dessertfortællingerne, mens bogcafeerne har haft en lille, men meget loyal gruppe deltagere.

Herudover ser vi også, at deltagerne ønsker at projektet skal fortsætte. De skriver i ”ris og ros”-feltet: ”Det skal vare meget længere”, ”Bliv ved” og ”at man fortsætter med Så er der dessert efter projektets ophør”.

Udover spørgeskemaundersøgelserne har vi også udarbejdet fokusgruppeinterviews med læsegruppen Kagelæserne og læseambassadørerne. De fortæller bredt om lysten til at læse, og særligt hos læseambassadørerne, om lysten til at dele læseglæden med andre. Læseambassadør Eske fortæller ”Det er en stor berigelse at læse. Det er en gave, som jeg meget gerne vil dele med andre.”, mens en kagelæser fortæller ”Det er godt med læseklubben – jeg er begyndt at læse andre genrer.”.

Konklusioner på effektmåling

Som konklusion på vores effektmåling kan det altså siges, at vi til nogle aktiviteter har haft et begrænset antal deltagere, mens vi til andre har haft stor succes med antallet af deltagere. Dog kan det siges, at alle deltagere både har været entusiastiske og meget glade for aktiviteterne. Mange deltagere ønsker, at aktiviteterne fortsætter efter projektets afslutning.

Følgforskning

Som noget nyt, udover det vi har forpligtet os på med projektbeskrivelsen, har vi fået tilknyttet en studerende, Ditte Grünberger, fra antropologi i Århus.

Ditte har brugt vores projekt som feltarbejde i forbindelse med sin specialeskrivning og hendes observationer vil indgå som en del af følgeforskernes samlede evaluering til Kulturstyrelsen.

Denne følgeforskning var ikke skrevet ind i projektbeskrivelsen, men giver helt sikkert vores projekt en ekstra dimension. Især når det kommer til den interne evaluering – for hun har jo også observeret os.

Det er spændende og lærerigt for Randers Kommune at have tilknyttet følgeforskning. Ditte er i kraft af sit fag metodisk stærk i observationer og er, i projektsammenhæng, en uvildig person. Ditte har deltaget i en del af projektets arrangementer, og snakker dermed med folk i mere uformelle sammenhænge i Nordbyen. Vi har endnu ikke modtaget den endelige rapport og har derfor endnu ikke gennemført vores interne evaluering.

De gode historier

På Randers Bibliotek er vi vant til at køre projekter, og vi har i årenes løb været involveret i mange forskellige tiltag. Men dette projekt har været anderledes; de personlige relationer har været stærke, og vi har gode historier i overflod. Herunder får I en håndfuld af de historier har gjort projektet unikt.

Jægersoldaten og dem med smart hår

I november afholdt vi et forfatterarrangement i Nordbyen. Vi havde inviteret jægersoldat Thomas Rathsack til at fortælle om sin bog. Vi var spændt på om det ville ramme et publikum. Det gjorde det. Billetterne var hurtigt væk og udover vores kendte målgruppe, ramte vi nogen, vi sjældent ser til vores arrangementer; mænd i 20'erne med tatoveringer og smart hår. De kom helt uventet, lyttede aktivt og rakte hånden op og stillede spørgsmål - mere end én gang. Forfattermødet var en succes.

Adnan og "På vej til Grønland"

Der er for alvor blevet stemning for den gode fortælling i Nordbyen. Faktisk i en sådan grad at beboerne selv er begyndt at skrive. Helt uopfordret blev vi kontaktet af Adnan, der havde skrevet et eventyr for børn. Først på kurdisk, og så med stort slid på dansk. Det var så sejt gjort, og vi bragte hele Adnans historie på vores blog, så alle i Nordbyen – og resten af Danmark – kunne læse eventyret om drengen Aland, der rejser til Grønland på ryggen af en hval.

Per og alle bøgerne

"Sv: Send flere bøger" er overskriften på en lang mailkorrespondance mellem Sonja fra Bysekretariatet og biblioteket. For Sonja sender en mail til biblioteket, når hun mangler bøger. Eller rettere sagt, når Per mangler bøger. Det er nemlig Per, der frivilligt fylder bøger op i vores fuglehuse og vaskekælderene. Bøgerne forsvinder næsten hurtigere end Per kan nå at fylde dem op. Mails'ene er en påmindelse i hverdagen om at projektet lykkes, og at folk faktisk læser. Sonja skriver for eksempel: "Vi er igen ved at løbe tør for bøger. De går som varmt brød... Ps. Per siger, du skal sende mange!!!".

Når Søren Ryge kommer til kaffe

Et af vores første arrangementer var et forfattermøde med Søren Ryge i nyttehaverne, der er tilknyttet Nordbyen. Søren Ryge ramte Nordbyens uformelle tone med det samme, og havde en god kontakt til

deltagerne. En irakisk familie havde dækket meget fint op i deres lille have med et væld af kager specielt til Søren Ryge, og hele den store irakiske familie var mødt op for at møde netop ham.

Lytteklubben der fik lige vilkår

I marts præsenterede 10. klassen i lytteklubben det arbejde, de havde lavet i forbindelse med lydbogen *Dig og mig ved daggry*. Eleverne havde lavet efterforskningstavler og havde filmet både bogtrailers (små film om bogen) og alternative slutninger til bogen. Elevernes indlevelse og entusiasme var meget stor, og de fortalte, at det var fordi de havde lyttet, og ikke læst, bogen. I lytteklubben havde de læsesvage og de normalt-læsende elever lige vilkår, og med lydbogsformatet havde alle eleverne samme forudsætninger.

Fælles for alle historierne, og for projektet generelt, er at de bygger på de personlige relationer. Det relationelle arbejde har fyldt meget i projektet, og det har fungeret særlig godt i forhold til målgruppen. Bibliotekets personale er dermed også blevet sat i spil på en anden måde; Vi er gået fra at være et lidt anonymt personale på biblioteket til at være mennesker, som borgerne i Nordbyen har en personlig tilknytning til. Vi ser det som en stor styrke ved projektet – både for borgerne og for biblioteket.

Del 3: Modelkommune

En stor del af projektet har drejet sig om, hvordan vores aktiviteter og erfaringer kan bruges i andre kommuner. Det har ligget os på sinde, at vores aktiviteter skulle kunne gennemføres andre steder, med få midler og med helt andre målgrupper. I det følgende vil vi fremhæve de dele af projektet, som i særlig grad illustrerer projektets model-karakter.

Modelprojekt – det andre kan bruge

Som vi gennemgående i evalueringen har peget på, har vi haft rigtig stor succes med at benytte allerede eksisterende fællesskaber som motivation og samlingspunkt for litteraturen. Derudover har vi haft stor succes med læseaktiviteter, der afholdes i forbindelse med arrangementer og aktiviteter, som målgruppen kender, deltager i og er trygge ved.

De to metoder kan anvendes på tværs af målgrupper, områder og med få midler. De erfaringer vi her har gjort os, kan bruges til andre målgrupper end socialt udsatte og er ligeså anvendelige på en lille arbejdsplads som i en hel landsby. Der er altså tale om metoder, der kan skaleres op og ned efter behov, og som tager udgangspunkt i ressourcer der findes næsten alle steder; nemlig eksisterende fællesskaber og etablerede aktiviteter.

Metoden med at benytte eksisterende fællesskaber og etablerede aktiviteter kræver dog også, at man har en tæt kontakt og et stærkt samarbejde med de aktører, der kender målgruppen. Det er måske ikke en særlig ny pointe, at gode projekter kræver godt samarbejde med ens samarbejdspartnere, men vi vil alligevel gerne understrege vigtigheden af dette. Det har været en stor og tung opgave, at skabe gode relationer til alle vores aktører, men det har været afgørende for projektets succes. Heldigvis er gode lokale kræfter og villige samarbejdspartnere ikke noget, der kun findes i Randers kommune. I alle landets kommuner er der et væld af gode kræfter, der kan være bindeled mellem projekt og befolkning. Det er også en ressource, der allerede ligger tilgængelig.

I forhold til specifikke aktiviteter vil vi nævne sms-læsning som en aktivitet, der nemt kan overføres til andre områder, som kan tilpasses andre projekter og afvikles med få midler. Vi benyttede et gratis materialesæt med sms-litteratur og sendte manuelt sms'erne ud til deltagerne. Her er tale om en aktivitet,

der er særlig anvendelig i projekter, der gerne vil afprøve og eksperimentere med sms-læsning.

Også boguddeling af kasserede og donerede bøger kan anvendes i andre kommuner.

Langt de fleste biblioteker ligger inde med en stor mængde kasserede bøger, som på denne måde kan skabe ny læseglæde, og øge opmærksomheden på bøgerne. De fuglehuse, der har været uddelingssted for bøger i Nordbyen har skabt stort blikfang og synlighed. Denne aktivitet kan også skaleres efter behov og kan afvikles med få omkostninger.

Også vores rullende pop-op-bibliotek kan overføres til andre områder. Den store bog blev lavet af den lokale produktionsskole, og var en god opgave for dem. Den store bog har skabt stor synlighed i området, og har været et sjovt og skævt blikfang.

Overordnet set har projektet været præget af mange aktiviteter og metoder med modelkarakter. Vi har undervejs i projektet gjort os mange overvejelser om ideernes anvendelighed i andre kommuner. Vi synes afslutningsvis at vi har lykket rigtig godt med at skabe aktiviteter og metoder, der nemt kan overføres til andre områder.

Konklusion: Tak for muligheden og det gode samarbejde

Nordbyen Læser har været meget lærerigt. Vi har fået erfaringer i at bringe biblioteket i spil udenfor bibliotekets mure og har fået et tæt samarbejde med den boligsociale indsats i Nordbyen. Vi har prøvet kræfter med et projekt med utrolig mange samarbejdspartnere, bidragsydere og aktiviteter. Der er potentiale for flere samarbejdsprojekter i fremtiden, fordi vi er hinandens svar på nogle af de udfordringer, vi oplever.

Der findes givetvis ikke ét svar på hvordan man kan gøre læseglæde til en virus der smitter, men med Nordbyen Læser har Randers Kommune gjort en række erfaringer, der kan gøre os klogere på hvor nogle af barriererne mod udfordringen er.

Vi har generelt levet op til de kriterier, som vi har sat for projektets succes, og vi er kommet i mål med langt de fleste ambitioner. Vi har set læseglæden - og lysten vokse i et område, der normalt ikke læser så meget, og det er vi stolte over.

Vi glæder os til at arbejde videre med det vi har lært – og vi er faktisk allerede i gang.

MOOS-BJERRE & LANGE

Biblioteket Sønderborg
Effektmåling af læseindsats
Marts 2015

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Hovedresultater fra effektmåling	4
2.1 Kampagneeffekt	4
2.2 Nordborgborgernes læseprofil.....	4
3. Kampagneeffekt.....	6
4. Status for Nordborgs borgere i 2015.....	10
5. Forskelle mellem køn og aldersgrupper.....	14

Indledning

Denne effektmålingsrapport vurderer resultaterne af den gennemførte læseindsats i Sønderborg Kommune med fokus på området 6430 Nordborg. Effektmålingen baserer sig på en sammenligning af undersøgelsesresultater i 2015 med undersøgelsesresultater i 2014. Det drejer sig om opgørelse af borgernes læsning *efter* kampagnens afslutning i forhold til baselineundersøgelse af borgernes litterære vaner, interesser og selvvaluerede læsefærdigheder for borgerne i Nordborg.

I den aktuelle 2015 undersøgelse er borgernes også adspurgt om deres kendskab til de gennemførte kampagneaktiviteter og deres vurdering af dem.

I det følgende kommer først et sammenfattende afsnit, hvor hovedresultaterne fra de følgende afsnit gengives kort. Efter dette kommer et afsnit med fokus på kampagnernes effekt, efterfulgt af et afsnit om Nordborg borgernes forhold til læsning, som de ser ud i 2015, og til sidst et afsnit om hvilke variationer man kan finde med hensyn til køn og alder. Rapporten afsluttes af et metodeafsnit.

Bemærk, at når der refereres til "de adspurgte", menes der, med mindre andet er nævnt, de af Nordborgs borgere, der er blevet adspurgt i eftermålingen i 2015. De eneste to figurer i denne rapport, hvor data fra andre kilder medtages, er Figur 2 og Figur 4. I Figur 2 sammenlignes Nordborgs borgere med øvrige borgere i Sønderborg Kommune, og i Figur 4 sammenlignes Nordborgs borgere i 2015 med Nordborgs borgere i 2014.

1. Hovedresultater fra effektmåling

Her gengives en kort præsentation af resultaterne af effektmålingen og undersøgelsens øvrige resultater. Der redegøres først for effekten af kampagnerne, herefter for Nordborgs borgeres læseprofil.

1.1 Kampagneeffekt

Det viser sig, at lidt **over halvdelen af Nordborgs borgere kender til mindst én af de kampagner, som biblioteket har stået for**. Det er et bemærkelsesværdigt højt niveau. Bogskulpturer i bybilledet er den mest kendte. Dette er på trods af, at denne kampagne er betydeligt mindre kendt i Nordborg end den er i Sønderborg Kommune i øvrigt.

Alle øvrige kampagnetiltag er dog mere kendte i Nordborg, end de er i Sønderborg Kommune i øvrigt, hvilket synes at være i god overensstemmelse med, at det netop er Nordborg, der har været særligt fokus på. Den anden mest kendte kampagne er direkte adgang til lydbøger på Radio Als og Biblioteket Sønderborgs hjemmeside. De øvrige kampagner er der et noget lavere kendskab til.

Nordborgs borgere vurderer, at kampagnerne har haft en effekt. Effektens størrelse kommer dog an på, hvilken dimension man spørger til. De fleste mener at kampagnerne har skabt positiv opmærksomhed om læsning. Vurderingerne bliver dog mindre positive når spørgsmålene bliver mere konkrete og personnære – betydeligt færre vurderer, at kampagnerne har givet dem lyst til at læse mere, øget deres interesse for litteratur og læsning, eller fået dem til at læse mere.

Der er endvidere gennemført en række mere avancerede statistiske analyser og tests af eventuelle udviklingstendenser over tid – fra før kampagnetiltagene (2014) til efter afslutning af kampagneforløbet (2015). Der er fundet **en væsentlig, positiv og statistisk signifikant stigning i Nordborgs borgeres interesse for at læse romaner**.

1.2 Nordborgborgernes læseprofil

Nordborgs borgeres foretrukne medier er fjernsyn, internet, radio og avis. En stor andel, især blandt de unge, benytter sig flittigt af sociale medier, mens de ældre aldersgrupper i højere grad holder sig til de traditionelle medier. Internetbrug er desuden højere blandt unge mennesker.

Det er dog **kun små andele af Nordborgs borgere, der hyppigt læser romaner, noveller, og faglitterære bøger/artikler**. Generelt benytter kvinder sig mere af alle typer medier end mænd.

Langt de fleste af Nordborgs borgere **foretrækker at læse romaner som fysiske bøger**. Blandt de unge er der også en vis interesse for at læse/høre romaner på alternative måder, såsom med lydbøger eller e-bøger.

Nordborgs borgere har gennemgående **nemt ved at læse og forstå indholdet i avisartikler, romaner, noveller, og breve fra det offentlige**. De har dog betydeligt sværere ved at høre og forstå indholdet i lydbøger, og indholdet ved oplæsning i radioen.

Nordborgs borgere er **mest interesserede i historier baseret på virkelige hændelser, krimier**, læse romaner samt historie, biografier, slægtshistorier og kærlighedshistorier. Mindre er interessen for noveller, lydbøger, digte, og at høre oplæsning af historier/bøger i radioen.

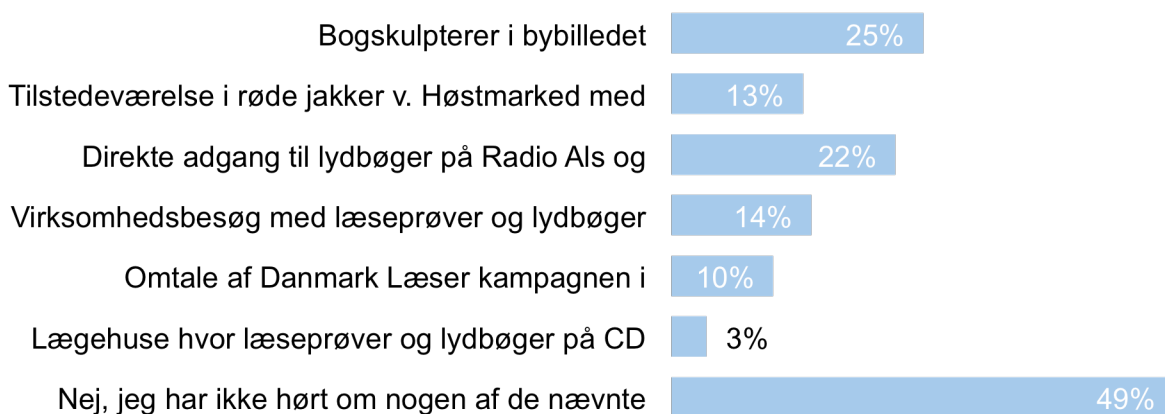
2. Kampagneeffekt

Dette afsnit omhandler kendskab til de kampagner, som biblioteket har benyttet i forsøget på at fremme interesse for læsning og litteratur. I det følgende gennemgås kendskab til kampagnerne, både i Nordborg og Sønderborg Kommune i øvrigt, og Nordborgs borgeres selvvaluerede gavn af kampagnerne.

Sidst i dette afsnit redegøres der for ændringer i interessen for at læse romaner fra 2014 til 2015. Der blev i udarbejdelsen af denne rapport testet for en lang række ændringer fra 2014 til 2015, dog viste en stigning i interessen for at læse romaner sig at være den eneste statistisk signifikante.

Figur 1 nedenfor viser de adspurgtes kendskab til kampagner, som biblioteket har stået for.

Figur 1: Andel der kender til følgende tiltag

Figur 1 viser, at næsten halvdelen af de adspurgte, 49%, ikke kender til nogen af de kampagner, som biblioteket har stået for.

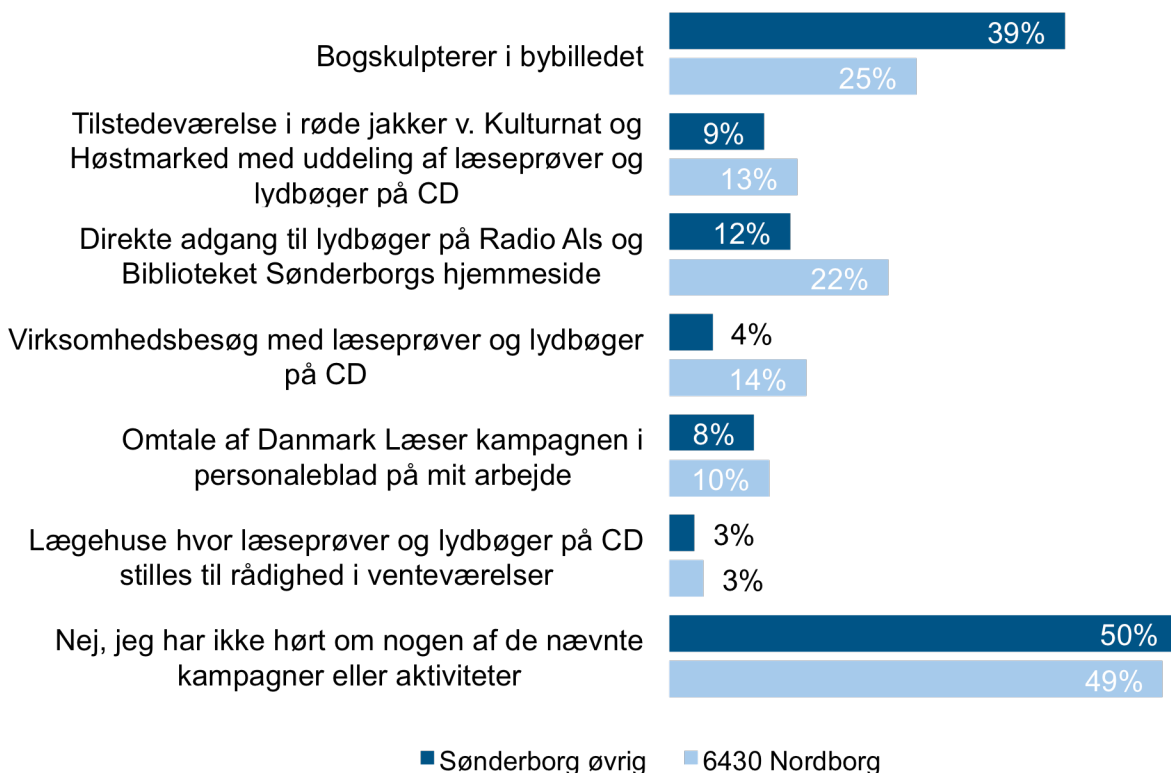
Det mest kendte tiltag er bogskulpturer i bybilledet. En fjerdedel af de adspurgte, 25%, har bemærket dette. Næsten lige så mange, 22%, har hørt om direkte adgang til lydbøger på Radio Als og Biblioteket Sønderborgs hjemmeside.

14% har bemærket virksomhedsbesøg med læseprøver og lydbøger på CD, og næsten lige så mange, 13%, har bemærket tilstedeværelse af personer i røde jakker ved Høstmarked i Nordborg, med uddeling af læseprøver og lydbøger på CD.

10% af de adspurgte har bemærket omtale af Danmark Læser kampagnen i personaleblade på deres arbejde, mens kun 3% har bemærket lægehuse, hvor læseprøver og lydbøger på CD stilles til rådighed i venteværelser.

Figur 2 nedenfor viser forskelle mellem borgere i 6430 Nordborg og Sønderborg Kommune i øvrigt, med hensyn til kendskab til bibliotekets kampagner. Bemærk at denne figur er den eneste i denne rapport, som indeholder besvarelser fra andre end Nordborgs borgere.

Figur 2: Kendskab til følgende tiltag i 6430 Nordborg og Sønderborg Kommune i øvrigt

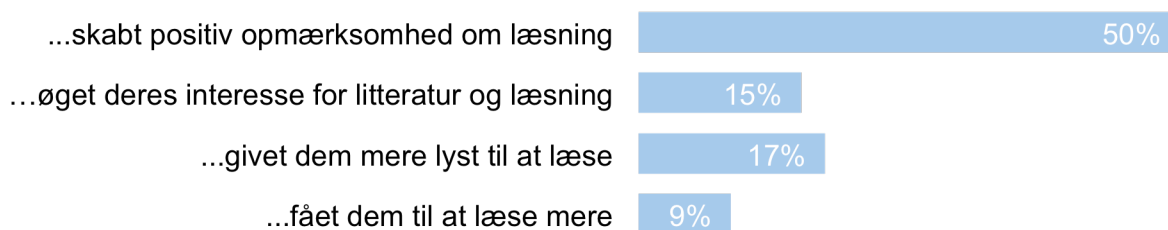
Figur 2 viser, at 39% af de adspurgte i Sønderborg Kommune i øvrigt har bemærket bogskulpturer i bybilledet, mens 14 procentpoint færre af de adspurgte i Nordborg har bemærket disse. Dette kunne tyde på, at bogskulpturerne har været mindre synlige i Nordborg, end de har været i de øvrige byer hvor de har været stillet op (Sønderborg, Gråsten, og Vester Sottrup).

Et andet punkt med stor forskel mellem Nordborg og Sønderborg Kommune i øvrigt er kendskabet til direkte adgang til lydbøger på Radio Als og Biblioteket Sønderborgs kommune. Mens 12% af de adspurgte i Sønderborg Kommune i øvrigt kender til dette, kender 22% af de adspurgte i Nordborg til dette. Også med hensyn til virksomhedsbesøg med læseprøver og lydbøger på CD er kendskabet i Nordborg større – 4% kender til dette i Sønderborg Kommune i øvrigt, mens 14% kender til dette i Nordborg.

Med hensyn til de øvrige kategorier forekommer der ikke bemærkelsesværdige forskelle med hensyn til kendskab.

Figur 3 nedenfor viser andelen af de adspurgte, der mener, at den eller de kampagner, de har bemærket, har haft en af følgende positive effekter.

Figur 3: Andel der mener, at den eller de kampagner, de har bemærket, har...

Figur 3 viser, at hele 50% af de adspurgte mener, at bibliotekets kampagner har skabt positiv opmærksomhed om læsning. Når det kommer til mere konkrete og personnære ting, er besvarelserne dog mere forsigtige. 17% angiver, at kampagnerne har givet dem lyst til at læse mere. 15% angiver at kampagnerne har øget deres interesse for litteratur og læsning. Når det kommer til faktisk at læse mere, mener kun 9% at kampagnerne har haft denne effekt.

Figur 4 nedenfor viser ændringen fra nulpunktsmålingen i 2014 til eftermålingen i 2015, med hensyn til Nordborgs borgeres lyst til at læse romaner.

Figur 4: Andel af Nordborgs borgere med interesse for at læse romaner

Figur 4 viser en mulig positiv effekt af de læsefremmende indsats fra 2014 til 2015. Figuren viser, at der ved nulpunktsmålingen i 2014 var 41% af Nordborgs borgere som angav, at de var noget eller meget interesserede i at læse romaner. Ved eftermålingen i 2015 er dette tal steget til 47%, altså en forbedring på 6 procentpoint.

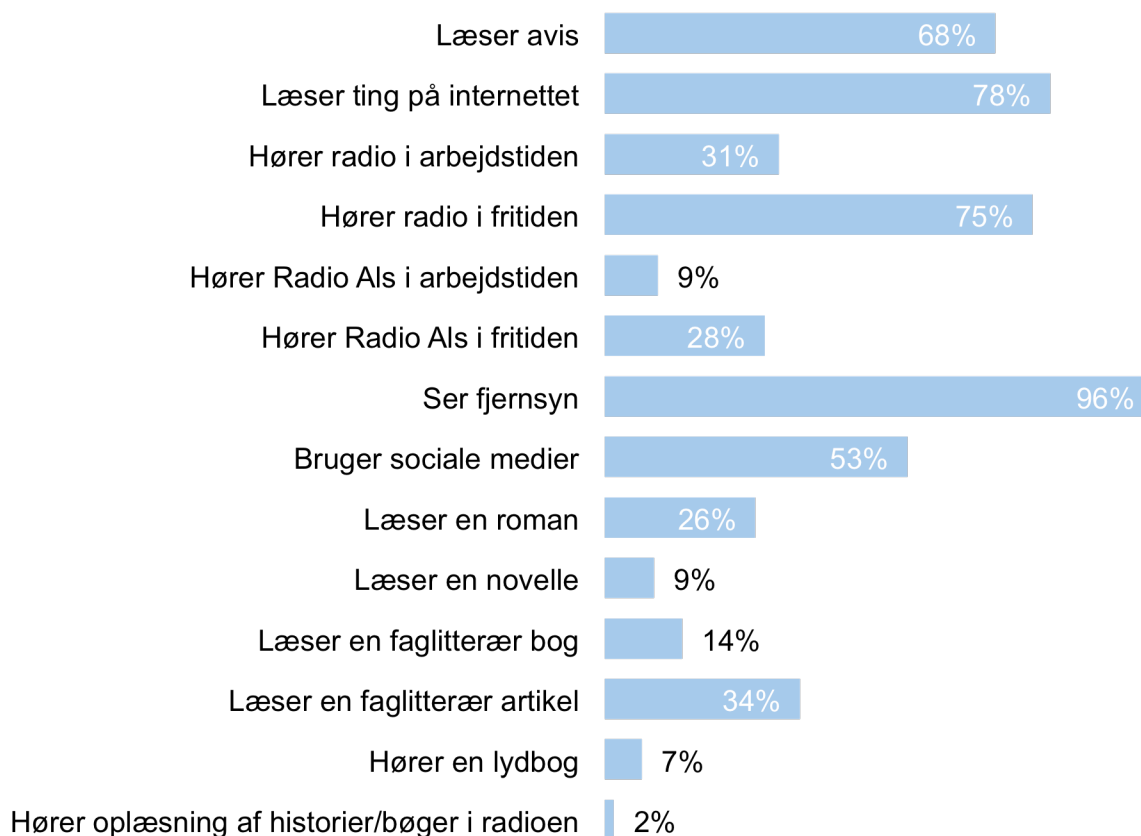
3. Status for Nordborgs borgere i 2015

Dette afsnit omhandler borgerne i Nordborg med hensyn til deres læseprofil i 2015.

Nedenfor gennemgås først hyppighed af benyttelse af forskellige medier, herefter interesse for litteratur og litteraturrelaterede aktiviteter, herefter de adspurgtes foretrukne måde at læse en roman på, og til sidst deres vurdering af, hvor nemt eller svært de forstår forskellige tekster og informationstyper.

Figur 5 nedenfor viser de andele af de adspurgte, der typisk anvender følgende medier en eller flere gange om ugen.

Figur 5: Andel der typisk gør følgende en gang om ugen eller oftere

Figur 5 viser, at det hyppigst benyttede medie er fjernsynet. 96% angiver, at de benytter dette en eller flere gange om ugen. Efter dette kommer internettet – 78% angiver, at de læser ting på dette en eller flere gange om ugen.

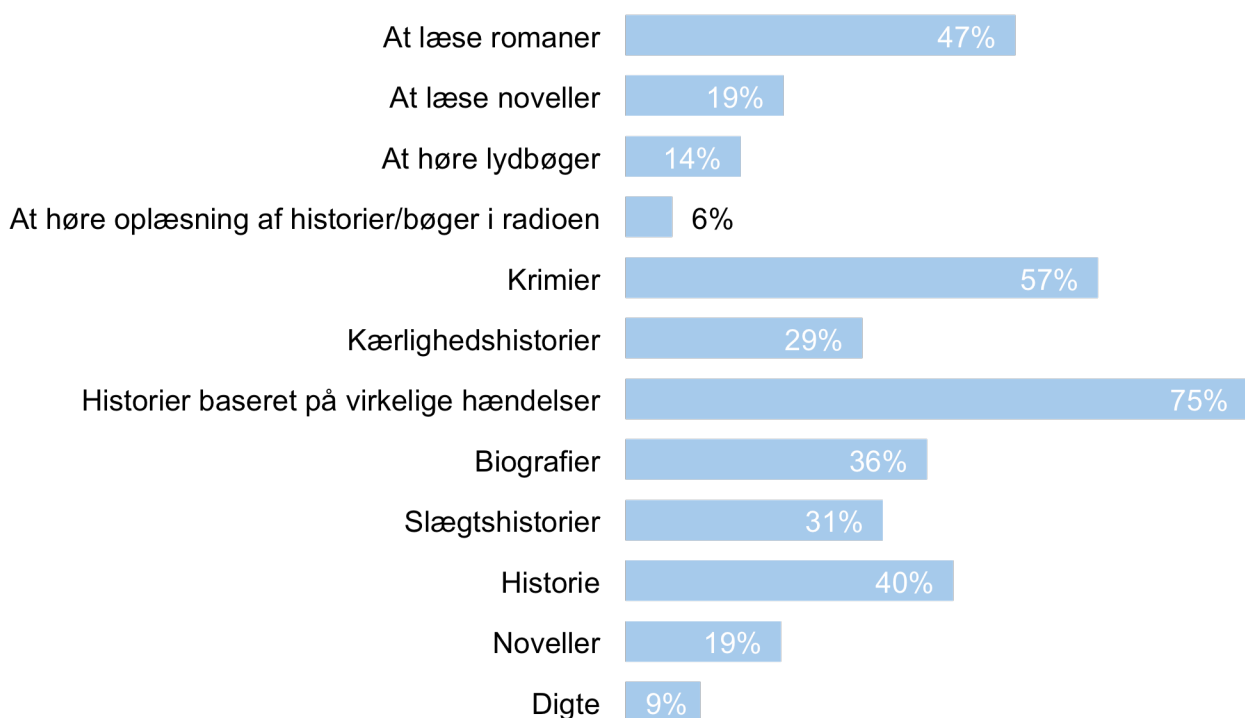
Radio er også et populært medie. 75% angiver at de en gang om ugen eller oftere hører radio i fritiden, mens betydeligt færre, 31%, hører radio i arbejdstiden en gang om ugen eller oftere. Ser man specifikt på Radio Als, fremgår det, at der på ugebasis er 28%, der hører kanalen i fritiden, og 9% der hører den i arbejdstiden.

Et andet populært medie er avisen, med 68% der læser denne ugentligt eller oftere. Over halvdelen af de adspurgte, 53%, benytter sociale medier en eller flere gange om ugen.

34% læser faglitterære artikler, 26% at de læser romaner, 14% at de læser faglitterære bøger, og kun 9% at de læser noveller ugentligt eller oftere. Meget få, 7%, hører lydbøger ugentligt eller oftere, mens kun 2% angiver, at de hører oplæsning af historier/bøger i radioen en eller flere gange om ugen.

Figur 6 nedenfor viser andelen af de adspurgte, der er interesserede i følgende typer litteratur.

Figur 6: Andel der er noget eller meget interesserede i følgende aktiviteter

Af Figur 6 fremgår det, at mange af de adspurgte, 75%, er interesserede i historier baseret på virkelige hændelser. Stor interesse er der også for krimier, med 57% der angiver, at de

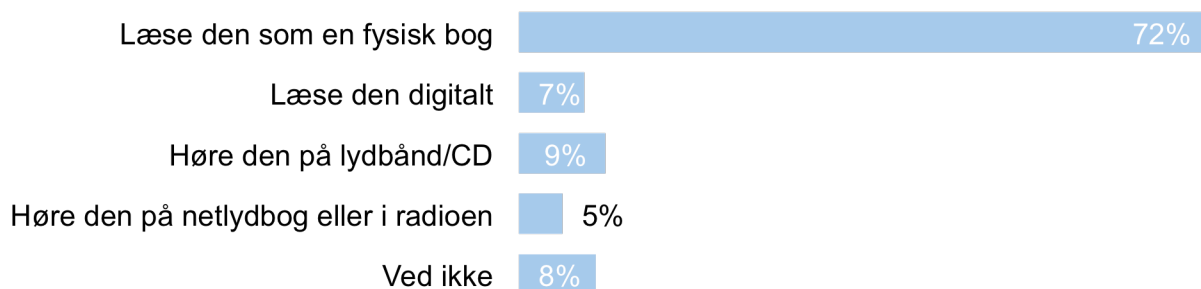
er noget eller meget interesserede. Også populært er det at læse romaner, med 47% der angiver interesse.

Herefter følger historie, biografier, og slægtshistorier, med henholdsvis 40%, 36%, og 31% interesserede. Blandt de mindre populære kategorier findes noveller/at læse noveller, med 19% interesserede, og at høre lydbøger, med 14% interesserede.

Kategorierne hvor færrest angiver, at de er noget eller meget interesserede, er digte, med 9%, og at høre oplæsning af historier/bøger i radioen, med 6%.

Figur 7 nedenfor viser de adspurgtes foretrukne måde at læse/høre en roman på.

Figur 7: Foretrukken måde at læse/høre en roman på

Figur 7 viser, at de adspurgte i alt overvejende grad foretrækker at læse romaner som fysiske bøger. Hele 72% angiver dette som førsteprioritet. De øvrige muligheder ligger nogenlunde lige, med lave andele der foretrækker disse. 9% foretrækker at høre en roman på lydbånd/CD, 7% at læse den digitalt, og 5% at høre den på netlydbog eller i radioen. 8% angiver, at de ikke ved hvordan de foretrækker at læse/høre en roman.

Figur 8 nedenfor viser andelen af de adspurgte, der synes det er nemt at høre/læse og forstå forskellige typer litteratur.

Figur 8: Andel der synes at det er nemt eller meget nemt at gøre følgende

Figur 8 viser, at der inden for de fleste typer litteratur kun er få problemer med forståelsen. 87% angiver at det er nemt eller meget nemt at forstå og læse indholdet i avisartikler. For romaner er det tilsvarende tal 78%, for noveller 63%, og for breve og beskeder fra det offentlige er tallet 60%.

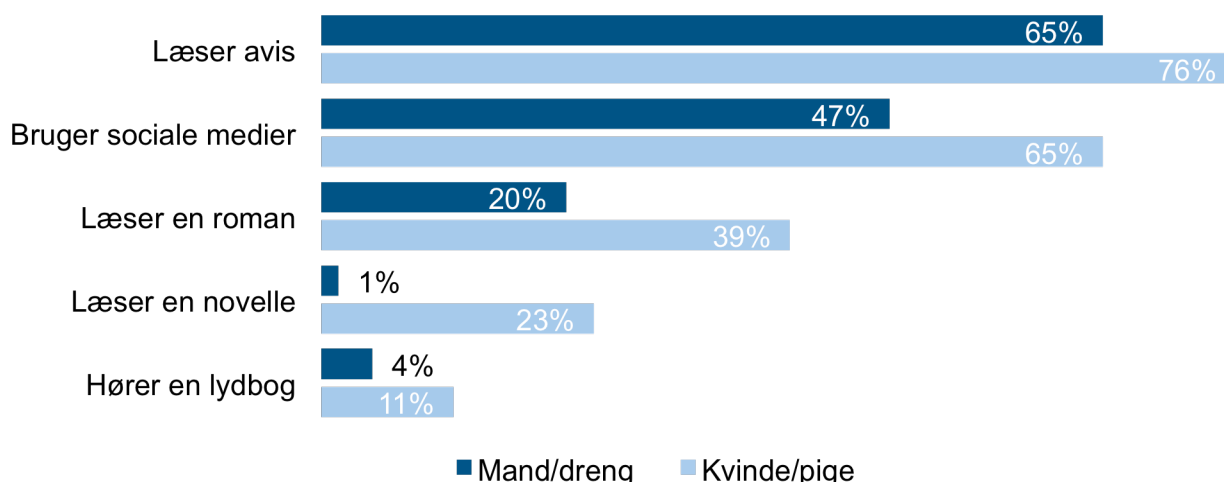
Nordborgs borgere har dog sværere ved at forstå indholdet ved oplæsning. Kun 39% angiver, at de har nemt eller meget nemt ved at høre og forstå indholdet i lydbøger. Dette betyder, at 61% af de adspurgte har svært ved dette. 38% har nemt eller meget nemt ved at høre og forstå indholdet ved oplæsning i radioen, hvilket betyder at 62% har svært ved det samme.

4. Forskelle mellem køn og aldersgrupper

I undersøgelsen er der gennemført nærmere analyse og statistiske tests for variationer på tværs af køn, alder, uddannelse og arbejde. Dog blev der kun fundet interessante og signifikante forskelle med hensyn til køn og alder. Nedenfor gennemgås køns indflydelse på benyttelse af medier, alders indflydelse på benyttelse af medier, og alders indflydelse på foretrukken måde at læse/høre en roman på.

Figur 9 nedenfor viser forskelle i hvor ofte de to køn læser avis, bruger sociale medier, læser romaner, læser noveller, og hører en lydbog.

Figur 9: Andel der typisk gør følgende en gang om ugen eller oftere, sammenholdt med køn

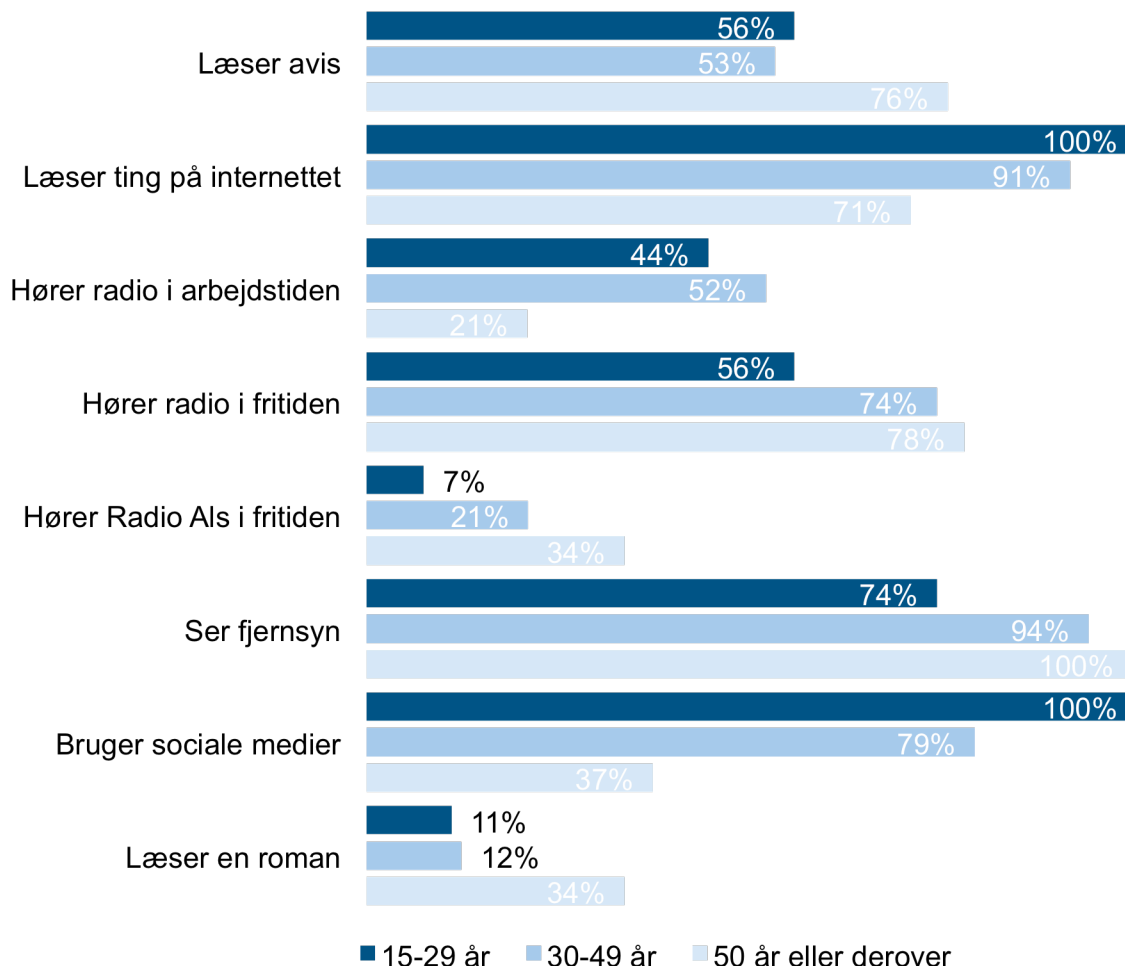

Af Figur 9 fremgår det, at kvinder generelt benytter medier oftere end mænd. Størst er forskellen ved noveller, hvor 22% flere kvinder end mænd læser dem en eller flere gange om ugen. Herefter følger romaner, hvor 19% flere kvinder end mænd læser dem ugentligt eller oftere. Forskellen ved sociale medier er også stor, med 18% flere kvinder end mænd, der benytter disse en eller flere gange om ugen.

Ved aviser findes der en mindre forskel, med 11% flere kvinder end mænd, der læse disse ugentligt eller oftere. Den mindste påviste forskel er ved lydbøger, med 7% flere kvinder end mænd, der hører disse en gang om ugen eller oftere.

Figur 10 nedenfor viser alders indflydelse på hyppigheden af benyttelse af forskellige typer medier.

Figur 10: Andel der typisk gør følgende en gang om ugen eller oftere, sammenholdt med alder

Figur 10 viser store forskelle i de forskellige aldersgruppers medievaner. Blandt de mest bemærkelsesværdige er læsning af ting på internettet og brug af sociale medier. Det fremgår, at 100% af de adspurgte i alderen 15-29 år læser ting på internettet ugentligt eller oftere, mens tallet hos de 50-årige og ældre er nede på 71%. Ligeledes bruger 100% af de adspurgte i alderen 15-29 år sociale medier ugentligt eller oftere, mens tallet for de 50-årige og ældre kun er 37%.

En omvendt tendens ses ved benyttelsen af fjernsyn. Her angiver 100% af de 50-årige og ældre, at de benytter dette ugentligt eller oftere, mens 74% af de 15-29-årige angiver dette.

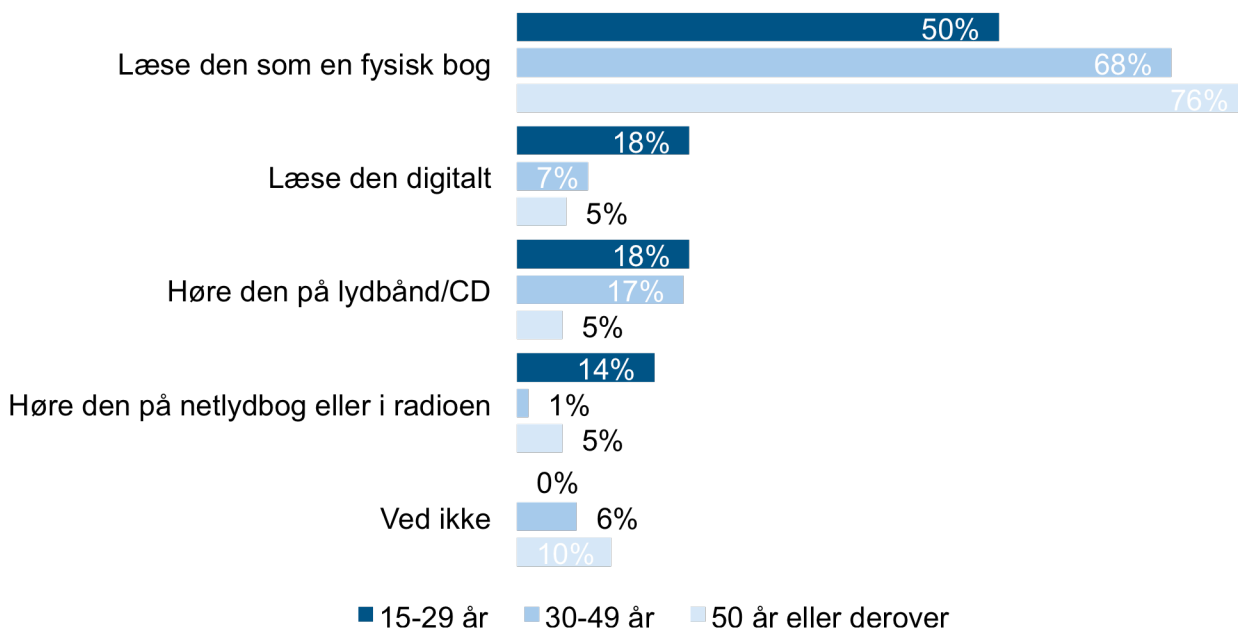
Også med hensyn til radio i fritiden gør dette mønster sig gældende – 78% af de 50-årige og ældre hører radio i fritiden ugentligt eller oftere, mens kun 56% af de 15-29-årige gør dette. Tendensen gør sig også gældende med Radio Als i fritiden. Når det kommer til radio i arbejdstiden er tendensen mindre klar – dette skyldes sandsynligvis, at en stor andel af de 50-årige og ældre ikke har nogen arbejdstid.

Også når det kommer til romaner er det blandt de højere aldersklasser, at den hyppigste benyttelse forekommer. 34% af de 50-årige og ældre angiver, at de læser i en roman ugentligt eller oftere, mens kun 11% af de 15-29-årige angiver dette.

Med hensyn til aviser er sammenhængen mellem alder og brugshyppighed ikke helt så entydig, som den er med nogle af de andre medier. Det kan dog påpeges at 76% af de 50-årige og ældre læser aviser en eller flere gange om ugen, mens betydeligt færre, 56%, af de 15-29-årige gør dette.

Figur 11 nedenfor viser alders indflydelse på ens foretrukne måde at læse/høre en roman på.

Figur 11: Foretrukken måde at læse/høre en roman på, sammenholdt med alder

Figur 11 viser en klar sammenhæng mellem alder og foretrukken måde at læse en roman på. Blandt de 50-årige og ældre foretrækker langt de fleste, 76%, at læse en roman som en fysisk bog. Samme tal for de 15-29-årige er nede på halvdelen, 50%. Til gengæld foretrækker flere i denne gruppe at læse bøger digitalt. 18% af de 15-29-årige foretrækker at læse en roman digitalt, mod kun 5% af de 50-årige og ældre. Ligeledes foretrækker 18% af de 15-29-årige at høre en roman på lydbånd/CD, mod 5% af de 50-årige og ældre.

Også med hensyn til netlydbøger og radio er de unge mere positive – 14% af de 15-29-årige foretrækker at høre en roman således, mod 5% af de 50-årige og ældre.